

Spa iu i timp în expozi iile muzeului

Sorin Oan -Marghitu

Istorie evenimen ial (2013, vara)

Se îndreapt agale, cu biletul de intrare în buzunarul c m ii albe, transpirate, cu catalogul expozi iei purtat în mâini ca un obiect fragil, c tre scaunul liber din holul mare al Muzeului, climatizat la 21 de grade i mul ume te în gând chinezilor pentru această m sur de conservare. Afar , Calea Victoriei inundat de soare pare proasp t turnat în asfalt, i se simte un suflu arheologic în toate, aerul vibreaz dilatat i statuia lui Traian r sare din trepte precum o descoperire nou într-un ora antic acoperit de mileniile de ertului. Undeva din dreapta, ca un far din dep rti, sclipesc câteva lumini calde, îmbibate de misterul *Comorilor Chinei* i de solemnitatea mi c rii publicului de la o vitrin la alta. S-a a ezat obosit pe scaunul din hol i savureaz clipa când va trece de filtrul controlului i va p trunde în acest spa iu mult visat, la fel ca vizitatorii pe care tocmai îi prive te.

Pe atunci, construiam continuu o istorie evenimen ial , ascendent , din negura originilor spre în l imile viitorului, o istorie a progresului mijloacelor de produc ie, o istorie tiin ific , materialist-dialectic , a succesiunii de orânduiri definite de rela ii de produc ie, de culturi

arheologice și faze culturale. Și acum priveți imaginea unui australopitec ce înșingăci, aflat într-un stadiu tranzitoriu al procesului de antropogeneză, un fel de mosor din care strămoșii și urmașii desfășoară genealogic, spre plus infinit, un fir petrecut din mână-n mână, ca o tafetă transmisă între anonimi, pușini cu numele cunoscute, desenați în revista *Cutez torii*: Dromihete și Oroles și Dapyx și Burebista și Decebal și Traian și Gelu și Glad și Menumorut și Basarab I Întemeietorul și Mircea cel Mare și toți voievozii și Tudor Vladimirescu și paștii și 1907 și mi carea muncitorească și Nicolae Ceaușescu.

Produceam evenimente și istorie cu privirile îndreptate spre orizontul viitorului comunist care pe reace se apropie mereu și se contopește cu prezentul nostru eroic. Era o istorie care presupunea efort fizic, de încordare în furtunile de oțel ale producției, pentru a desfășura în zărea comunist firul moțenit de la strămoși pe care în iram precum mizele *evenimente care au jalonat dezvoltarea multilaterală a României socialiste și ceasurile de victorii ale industriei, ale economiei noastre și momente de referință istoric*: zilele de naștere ale soților Ceaușescu, congresele, conferințele naționale și plenarele Partidului Comunist Român, vizitele de lucru în fabrici și uzine și în străinătate, inaugurarea complexelor agro-industriale, a stațiilor de metrou și instituțiilor culturale, mitinguri cu oșanii cooperatori, îndeplinirea planului de producție și faptele de muncă care ofereau *un chip nou Moldovei strămoșești*, iar Vasluiul *reînviat în istorie datorită bravurii ostașilor lui Ștefan cel Mare este revitalizat prin valențele noi conferite de industrializare.* Era un timp nou, strălucitor și eroic, al trecutului glorios celebrat prin muncă și cuvinte, în adunări și cuvântări care automat deveneau și ele evenimente istorice, un timp al producției de istorie *pecetluit* cu daruri pentru Ceaușescu și pogorât peste calendarul creștin și ciclul anotimpurilor și al campaniilor de prim vară și toamnă, peste timpul industrial al celor șase zile de lucru și al pauzelor de masă, peste timpul trimestrial al colii și al vacanței elevilor. *În procesul de producție eram și noi angrenați prin expozițiile pe care le montam, ele însele fiind evenimente istorice, iar bunurile de patrimoniu smulse din morminte și ruine, cosmetizate în laboratoare, frumos aranjate în vitrine deveneau cuvinte care explicau etichetele metamorfozate în exponate și vorbeau mai mult despre prezent și această înfruire obiectivă pe firul timpului naștii decât despre acele epoci îndepărtate.*

Și acum deschideți catalogul *Comorile Chinei* și citeți copleșitul pe care îl va vizita reprezintă *un act de cultură expozițională și istorie* și vedeți imaginea familiară a expoziției ca un eveniment important pe firul lung al relațiilor româno-chineze.

Construirea duratei

Acum este încă așezat pe scaunul din holul mare al Muzeului, vizitatorii se scurg neîncetat spre *Comorile Chinei* și priveți în gol, *acesta era primul timp pe care îl produceam*, unul evenimential, tăinific, apropiat de evoluționism dar totodată diferit, un timp al planificării progresului continuu prin *eroismul nostru moțenit de la strămoși*. Și istoria era *singură în stare să arate de unde vine, unde se află și încotro se îndreaptă un popor.* *Priveam încrezătorii în viitor și risipeam* ceea ce de la orizont prin puterea tăinifică și planificării și prin puhoiul de cifre ale dinamicii și ritmului mediu anual: *noua revoluție agrară care continuă în cincinalul 1991-1995, împreună cu dezvoltarea cercetării tăinifice, a industriei cu toate ramurile sale, și în 1995 se va forma, astfel, muncitorul agricol de tip nou, iar populația totală a țării va depăși 24 milioane locuitori* și se vor construi *700 mii de apartamente*; în cincinalul 2000-2005 producția industrială *se va dubla față de 1990* și se va ajunge la o *recoltă stabilă de 40-45 milioane de tone cereale anual*, iar *nevoile vor fi tăinific fundamentate și se va ajunge astfel la întărirea unității*

omogenizarea societății socialiste, la realizarea poporului unic muncitor, animat de aceleași interese comune de a-și face viitorul liber și independent, de bună stare și fericire.

În același timp, unii dintre noi, mai specializați, priveau vizionar în trecut unde întâlneau privirile strămoșilor care au visat acest prezent în care eram puternic înfrântă, înțelegând firul derulat de la origini și purtat spre comunism, plin cotidianul de muncă și gând și fapt peste această infinitate de puncte ale liniei drepte și de durată și memorie istoriei în veșnicie: un mileniu de existență a municipiului Satu Mare – semicentenarul Întreprinderii „Iris” din Cluj-Napoca – 375 de ani de la unirea țărilor române realizată de Mihai Viteazul – 50 de ani de existență a Uzinei de Tractoare Brașov – 1750 de ani de la prima atestare a Craiovei – 80 de ani de existență a antierului Naval Galați – 1850 de ani de existență a orașului Cluj-Napoca – centenarul Liceului Pedagogic din Câmpulung Muscel – 1600 de ani de la prima menționare a meleagurilor Buzăului – centenarul Liceului „B.P. Hașdeu” din Buzău – 150 de ani de la înființarea primelor cursuri de inginerie în limba română – centenarul Uzinei de utilaj petrolier Târgoviște – centenarul Universității din Iași și al Asociației crescătorilor de albine. Era un timp-durată, al memoriei, stabilită și durabilă, diferit de timpul evenimential dar unit cu acesta prin actul strălucirii care era și el un eveniment istoric. Și produceam și noi acest timp prin expoziții (125 de ani de la Revoluția din 1848 în România și Centenarul cuceririi independenței României și România azi – 15 ani de istorie nouă, revoluționară patriei), prilejuri de a ne recapitula istoria, de la Burebista până la Nicolae Ceaușescu, conform documentelor de Partid.

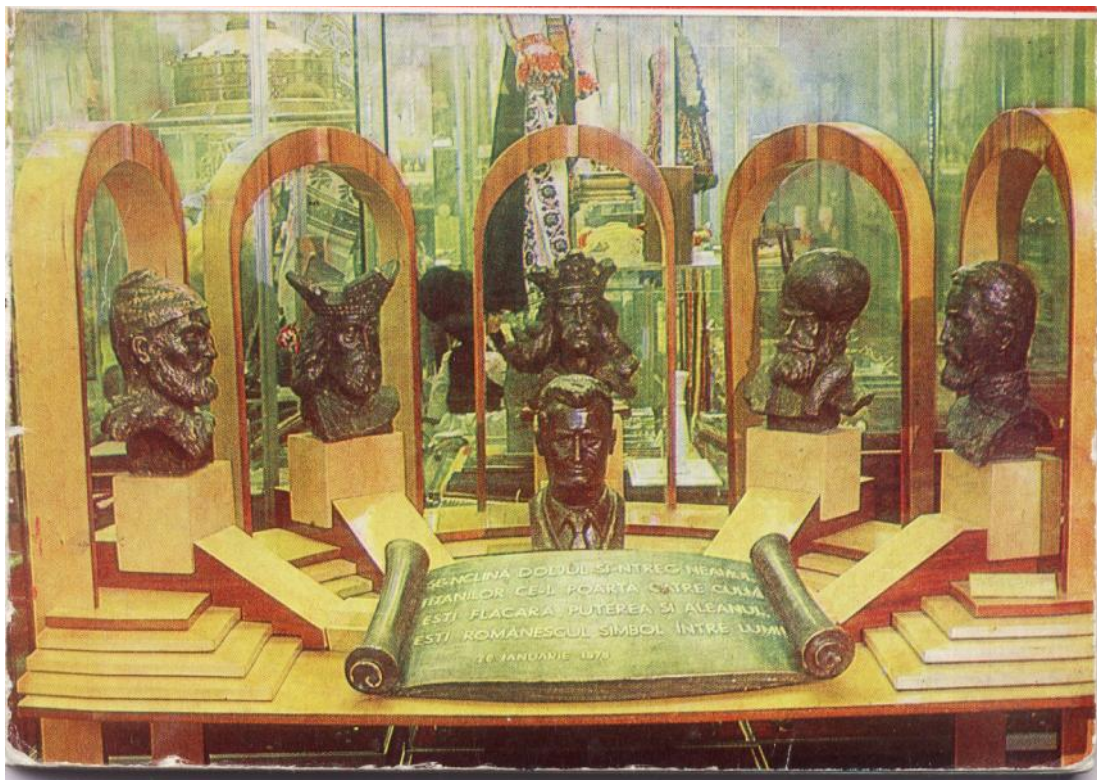
Acum răsfoiește absent catalogul expoziției până ajunge la un capitol care-i sună familiar *România și China în oglinda istoriei. Primii pași pe calea descoperirii și cunoașterii reciproce*, de la fragmentele de porțelan „celadon” descoperite la Cetatea Albă și bolul de porțelan originar din marele centru de producție de la Jingdezhen și descoperit la Orhei și fragmentele de oglinzi chinezești din secolele XIII-XIV din Basarabia și moneda chinezească de aramă care se găsește, în anii 1976-1980, în colecția profesorului Ion Rădulescu, care organizase un mic muzeu la Casa de Cultură din Sulina și folosirea alfabetului uyghur și a religiei buddiste în zona Gurilor Dunării și calendarul ciclic animalier și primele mențiuni ale Chinei și civilizației sale în literatura română medievală târzie și modernă timpurie și Grigore Ureche și Miron Costin și casele cu cini ale curților domnești din Moldova lui Vasile Lupu și dansurile chinezești de la nunta fetei lui Constantin Brâncoveanu și spătarul Nicolae Milescu și Albina Românească și Iordache Golescu. Iar chinezii, fără știe, contribuiau, oarecum, la evenimente majore din istoria românilor cu aceste drumuri ale mății care aveau ramificații în mai multe centre comerciale situate în spațiul românesc din Dobrogea, Moldova sau Muntenia și Resursele economice considerabile rezultate din exploatarea acestor drumuri comerciale au grăbit nașterea statelor feudale românești și România și Moldova și le-au asigurat mijloace financiare care au permis păstrarea autonomiei lor, în confruntările cu alii vecini, mult mai puternici.

Acum gândiți-te că, spre deosebire de timpul-eveniment, al ascensiunii eroice, timpul-durată presupune coborâșul ritualic în trecut și abilitate intelectuală pentru a uni toate aceste evenimente în ceva durabil, cu un sens stabil, trepte monumentale pentru revenirea transfigurată în prezent. Aceste timpuri se sprijină reciproc, ascensiunea capătă avânt prin liniștea dăruită în piatră și durabilă, iar durată crește continuu prin producția rapidă de evenimente istorice, și există o garanție a imaginii viitorului conform legilor istorice ale progresului și o certitudine că idealurile trecutului au fost îndeplinite de Partid, personal de Nicolae Ceaușescu, și recuperarea trecutului, prezentului și viitorului este o acțiune etică în dezvoltarea țării și a relațiilor

politice, economice și de prietenie, și de la „drumurile noastre” de acum 1000 de ani, până la Bulevardul Beijing de astăzi, schimburile prietenești dintre China și România nu au încetat niciodată.

Oportunismul spațiului

Acum are imaginea spațiului a celor două timpuri, și timpul-eveniment veșnic ascendent a căpătât materialitate în clădirea Muzeului unde *Expoziția Omagială* devenea punctul culminant și morala circuitului de vizitare a sălilor de expoziție ordonate cronologic, de la parter la etajul 2, de la *cultura de prund* din paleolitic până în contemporaneitatea comunistă care distila toate calitățile strămoșilor și unde destinul național era desigur datorit relației dintre Ceaușescu și Lume, stabilit prin cadourile expuse. În timpul-durată îl construim prin expozițiile jubiliare de la parterul Muzeului, dar și prin constelațiile de cadouri din *Expoziția Omagială* formate din obiecte vechi, arheologice – vase și figurine precolumbiene, vase grecești, opăi oferite de primul ministru al Israelului, piese antice și medievale din Iordania, Irak, Turcia, bustul lui Traian descoperit la Ostia și primit în urma vizitei la Vatican –, obiecte tradiționale din Asia, America de Sud, Africa, fabrici miniaturale și opere de artă contemporană alături de piesele tezaurului de la *Pietroasa* esute pe carpet, machetei monumentului de la Adamclisi și copiei în miniatură a *Lupoaiței Capitoline*.

Coperta Revistei *Muzeelor și Monumentelor* 15 (9), 1978.

și unele obiecte-cadou înghețate au imaginea unui timp-eveniment, liniar, ca o genealogie de regi geto-daci, Traian, domnitori și voievozi, revoluționari pașoptiști și *tinerii ostași români în uniforme de tuturor armelor* și Nicolae Ceaușescu capăt de linie, încununare a destinului național,

iar înainta îi par indiferenți în hieratismul reprezentării lor, timpul este natural, evoluția până la Ceaușescu este firească precum succesiunea anotimpurilor. Alte obiecte, tablouri, grupuri statuare sunt metafore ale timpului-durată, stabil, încremenit, conștient, profetic, un viitor visat și împlinit fericit în cele din urmă: Decebal, Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Nicolae Bălcescu, Avram Iancu, Alexandru Ioan Cuza, așa și în semicerc (ursitoarele acestui prezent) sau aliniată precum aghiotanții, privesc cu încredere și recunosc tinerețe spre Nicolae Ceaușescu, în centru sau puțin în față, la tribuna inundată de flori precum soclul monumentului, cu privirea nu spre noi, ci ușor oblic, spre viitorul pe care doar el îl întrezărea și planifica. Prin uniformizare stilistică, Eminescu, Caragiale, Rebreanu, Tudor Vladimirescu, Decebal, Nicolae Ceaușescu apar în aceleași familii. Iar Horea, Cloșca și Crișan, Ștefan cel Mare și Tudor Vladimirescu, coasele școlii de la 1907 și bisericile medievale plutesc alături de Nicolae Ceaușescu, conducătorul acestei oțetiri de seamă, peste cartiere de blocuri și furnale și barajul monumental și stâlpi de înaltă tensiune.

Se ridică de pe scaun, se îndreaptă spre filtrul de control și vede clar lumina care scaldă misterioasele *Comori ale Chinei* și se gândete la climatizare și lumini și cât risipă se produce azi, în perioadă de criză, la economia de energie electrică, frigiderele sigilate și telefoanele încuiate în Muzeul anilor 1980, la lumina naturală care mângâia obiectele din vitrine. *Azi totul este ambient, atmosferă, mister, artificial*, și intimitatea privilegiată a expoziției învâluită în lumină fără senzație este noaptea și că a intrat într-o sufragerie modernă, și în capăt sunt un text mai vechi despre ecleraj, privire, dorință și obiectul eliberat de funcțiile sale, *ieri totul era proces, evoluție, progres*, legi naturale, obiective, care nu aveau nevoie de artificii lumini ambientale.

În acest schimb simbolic de daruri cu Ceaușescu, etern, imobil în semnificații, dar dinamic prin acumulare de noi obiecte, transformă trecutul în teaurizare a forțelor și relațiilor de producție, a luptelor pentru independență și dreptate socială, care au condus la prezentul luminos. Era imaginea unui univers stabilit prin relația lui Nicolae Ceaușescu cu donatorii și, împreună cu ei, era expus în vitrine și România așa cum se dorea construită în comunism. Aveam nevoie de privirile Olimpului pentru a cuprinde întregul, plătire uriașă din înaltul cerului, așa cum chipul lui Ceaușescu veghea de pe boltă ca un nor blând macaralele, schelele și navele României ce pluteau miniatural. Dar noi, masele de furnici cu steaguri și flori sub privirile gigantice ale conducătorilor, ne mulțumeam cu reducerea rii la scara vitrinelor, cu împărțirea ei administrativă, cu industrializarea și revoluția tehnico-științifică și noua revoluție agrară și distribuția rațională în teritoriul obiectivelor economice și oamenii muncii din scenele de pe platou aranjate la fel ca în teaurul de la *Pietroasa* și comunitatea desenată în covor – muncitori în salopete albastre și cu căști de protecție, ranca în opinci, cu secera, ciobănașul care doindea din fluier caprei și berbecului care pasc printre furnale și stâlpi de înaltă tensiune. Era expus în vitrine și Statutul Partidului cu *structura și democrația internă*, cu *organele sale superioare* și organizațiile județene, municipale, orașenești, comunale și de bază, iar președinții de stat se alăturau lui Lenin, pionierilor, ranilor, muncitorilor, și această adâncime socială a donatorilor și distribuția ei geografică formau o hartă întregii planete. *Coloana infinitului* întălnit la tot pasul în expoziție (miniaturi metalice sau esut pe carpete și covoare) semnifică progresul, durată, durabilitatea, eternitatea acestei geografii.

În timp ce ajunge în fața primei vitrine cu *Comori ale Chinei*, gândete că acel univers era unul stabilit prin forțele centripete ale timpului-eveniment și duratei, unde schimbul de daruri dintre Nicolae Ceaușescu și Lume fixă în centru, ca un fel de buric, România înșurubată toare, atât de științific miniaturizat în *Expoziția Omagială*: machete de fabrici și uzine, costume populare

i macheta func ional a instala iei de transportat c rbune i minereu ROM-BAND-1, ac ionat de motoare liniare, portrete i busturi, tablouri, imagini idilice, cerul albastru i lumina, extazul produc iei, pionieri, tineri brigadieri i muncitori i rani în jurul *celui mai iubit fiu*. i are imaginea globului oferit de Ministerul Industriei Chimice pe ale c rui emisfere au scris *Pace i Prietenie*, i cununa *de drapele multicolore* încadra *fruntariile române ti având în centru portretul conduc torului nostru*. Iar România apare pe harta din expozi ie ca un soare care trimite raze ce urmau acele *itinerarii de pace i prietenie ale pre edintelui Nicolae Ceau escu i tovar ei Elena Ceau escu* în toate col urile lumii.

Se mut la o alt vitrin *suntem în 2013* i acest univers a disp rut treptat dup 1989 *unii i-au zis demitizare*, i obiectele trecutului care *ne construiau istoria i d inuirea în centrul lumii* ne conecteaz acum flexibil la un spa iu maleabil care poate fi oportunist modelat fie c tre *Europa*, fie *în secolele XIII-XIV când o parte a popula iei române ti medievale – mai exact, cea care locuia pe teritoriul actual al Moldovei i Munteniei – ca i cea chinez au f cut parte din aceea i uria construc ie politic : Imperiul Mongol*. Se scutur de gânduri i cite te cu aten ie etichetele *Vas pentru vin folosit la ceremonii rituale i Vas ritual pentru p strarea mânc rii*, u or descump nit r sfoie te catalogul *Un obiect ritual folosit pentru venerarea P mântului, simbolizând putere i bog ie i Obiect ritual pentru venerarea Cerului* i se întreb care sunt pove tile i gesturile prin care aceste vase i figurine antropomorfe i zoomorfe participau la ceremonii i practici funerare, în aceast lume îndep rtat în care consumul de vin, g titul i p strarea alimentelor sunt legate de ritual. Tocmai ce a terminat de formulat întrebarea când cite te în continuare *Obiect ritual ce simbolizeaz puterea. Acest topor s-a produs pe scar larg în perioada neolitic i reprezenta puterea militar în era civilizat i Aceste p s ri din ceramic sunt obiecte funerare i simbolizeaz nivelul ridicat al cre terii animalelor i artei ceramice în timpul dinastiei Han*. i atunci a realizat c aceste pove ti nu sunt importante, *pe vremea noastr obiectele erau probe ale dezvolt rii mijloacelor de produc ie dar i tipuri caracteristice unor culturi*, i semnifica iile origine ale obiectelor-cadou *attribute ale puterii – piese de joc – servicii de b ut – scene de vân toare i munc – zeu al prim verii, florilor, bucuriei* erau abil orientate c tre momentul actului don rii-primirii, i era selectat doar esen ialul *figuri umane de o mare expresivitate – inestimabila valoare istoric – valoarea, bog ia i marea diversitate*, cât s *construim* globalismul imaginii lui Ceau escu, o împletire dintre dimensiunea mondial a staturii sale d ltuit în materia obiectelor primite i multiculturalismul donatorilor definit, uneori exotic, prin obiecte, categorii sociale, politice, etnice, na ionale, aidoma scenelor de pe fa adele apadanei de la Persepolis unde imensitatea imperiului era ilustrat de diversitatea costumelor purtate de delega iile popoarelor supuse i de darurile pe care acestea le aduceau pentru Marele Rege: vase, cai, c mile, arme, bijuterii.

i era o dorin de sacru în aceste obiecte, machete, miniaturi, tablouri, cuvinte, pove ti, alegorii, schimburi, timpuri, spa ii, i Elena Ceau escu în mijlocul fetelor pare preoteasa unui cult al florilor prin solemnitatea gesturilor în albul pur al c m ilor înv luite de albastrul cerului care se une te cu oceanul, i toate au izvorât din Partidul Comunist Român, acest principiu al materiei din care a explodat un soare cu profilul lui Ceau escu ce acoper treptat întregul orizont, un nor incandescent al furtunii de lumin tricolor ce înv luie oniric România împânzit de schele i furnale. Iar tân ra în mantaua p rului negru abia ondulat pe spate, cu porumbelul alb în palma stâng , aduce ofrand Soarelui o frunz , în aceast pace f r de care construirea viitorului nu ar fi posibil . i *acum*, a a singure pe postamente,acompaniate timid de etichete, obiectele au un sens fix i simplu ce ine de profan, estetic , promovare, pia i gust, sunt *comori* care nu mai au nevoie de alte pove ti, i oamenii tiu de la început c vor consuma exotismul, bog ia,

aventura, misterul ascunderii și descoperirii și flăcările care joacă noaptea deasupra lor printre dealuri îndepărtate, și orice încercare de a dezvălui abisul alterității acestui spațiu și acestor timpuri atât de îndepărtate ar destrăma familiaritatea recunoașterii frumosului etern.

Universul nostru centripet presupunea planificarea spațiului și timpului a producerii timpului, acum spațiul *național* este întotdeauna exterior realităților de noduri la care îl conectăm oportunist printr-un gen de management al trecutului. *Pe vremea noastră*, schimbul de daruri dorește să pară simbolic, o topire în esență a gesturilor arhetipale a acelui amestec dintre discursul timpific al *Partidului unit* în jurul lui Nicolae Ceaușescu (*legi obiective universale valabile – principiile socialismului timpific – concepția materialistă despre lume și societate – pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii – cerințe legitime, inexorabile, a progresului contemporan – necesitate obiectivă*) și trăsăturile extatic-revoluționare ale oamenilor muncii (*entuziasm frenetic și trimț în miezul unui evăprins și cei ce nu ard dezlănțuiți ca noi / în flăcările noastre se destramă și Cântarea României și Dacia*), iar azi schimbul se prezintă drept economie pur desfășurată după legi timpifice care guvernează până și extazul consumului din reclame.

Coperta catalogului expoziției *Comorile Chinei/Treasures of China* (sursa: <http://shop.mnir.ro/>)

Închide catalogul *s-a făcut deja târziu*, iese din expoziția care îți dă senzația că într-adevăr are ceva funerar în ea, iar obiectele singure în vitrinele luminate misterios devin mobilierul unui

mormânt fastuos, piramid sau mausoleu, conservat *in situ* pentru a fi vizitat. Gândurile ajunse pe treptele muzeului se amestec cu fraze din catalogul expoziției într-un fel de definiție: *orice expoziție care îți dorește să fie mai mult decât o întâlnire cu alteritatea trecutului și care depășește semnificațiile stricte ale unui demers expozițional este una de propagandă și reprezintă relațiile tradiționale de prietenie dintre China și România și este o ocazie extrem de valoroasă pentru promovarea schimbului și integrării dintre culturile Estului și Occidentului și Fie ca florile prieteniei dintre China și România să înflorească pe deplin prin aceste comori!*

Note

Istorie evenimentială (2013, vara)

Catalogul expoziției *Comorile Chinei* organizat la Muzeul Național de Istorie a României în vara anului 2013: Ilie *et al.* (red.) 2013; diversele cuvinte în limbajul de lemn al „epocii Ceaușescu” le-am citat din Georgescu *et al.* 1981; Vasluiul *revitalizat*: Petrescu 1980, 13. În text nu am găsit loc pentru credința din epocă potrivit căreia muzeul leagă „trecutul de prezent, prezentul de viitor”: Simion și Ardeleanu 1973, 415. Ritualul vizitelor de lucru în perioada comunistă: Petrescu 1998; ritualuri politice din Uniunea Sovietică în care se recunosc și cele adoptate de regimul din România (săruturi, adunări populare, parade, un nou calendar): Binns 1979; 1980. Expoziția *Comorile Chinei* ca eveniment istoric: Ilie *et al.* 2013, 14.

Construirea duratei

Perspectiva viitoarelor cincinale până în 2010 și citate: *Proiect* 1989; citatul despre istorie: Georgescu *et al.* 1978b, 16. Titluri de manifestări aniversare: Georgescu *et al.* 1978a; 1978b; 1981; expoziții aniversare montate de Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România: Pârvolescu *et al.* 1973; Păncănu 1973; Apostol și Bieltz 1977, 3-9; Lungu *et al.* 1980; Ilie 2013, 228-240. Documente de partid care recapitulează în preambul istoria națională: *Programul* 1974; *Tezele* 1989, 9-19. Este instructiv de comparat această recapitulare din documentele de partid cu descrierea expozițiilor de bază ale unor muzee de istorie din epocă (e.g. Ardeleanu 1978). De altfel, muzeografiile trebuiau să fie „cuvântul și indicațiile ideologice ale partidului” (Teftescu 1965, 395).

România și China în oglinda istoriei: Oberländer-Târnoaveanu și Mărioșiu 2013; citatele referitoare la „drumurile noastre” și „nașterea statelor feudale românești”: Oberländer-Târnoaveanu și Mărioșiu 2013, 207, 208; *de la „drumurile noastre” de acum 1000 de ani, până la Bulevardul Beijing*: Ilie *et al.* (red.) 2013, 28.

Oportunitismul spațiului

Clădirea fostului Palat al Poștei care a devenit sediul Muzeului de Istorie al Republicii Socialiste România: Dumitriu 1982; Popescu 2003; planul clădirii Muzeului și dispunerea săliilor de expoziție: Ilie 2013, 207-208; pentru desfășurarea cronologică a expoziției permanente, vezi și *Schiță tematică* 1970; Georgescu (ed.) 1975. O descriere mai detaliată a *Expoziției Omagiale*: Georgescu *et al.* 1978a; 1978b; 1981; *Expoziția Omagială* f.a. (vezi și Ilie 2013, 216-227); obiecte arheologice din *Expoziția Omagială*: *Expoziția Omagială* f.a., 12 nr. 23, 25; 22 nr. 51-52.

„Timpul evenimential” și durata construite în obiecte: Georgescu *et al.* 1978b, 7, 11, 12, dar și coperta *Revistei Muzeelor și Monumentelor* unde a fost publicat articolul; Horea, Cloșca și Crișan și alți eroi alături de Ceaușescu: *Fond special MNIR*, număr de inventar ș 6137. Viaa cotidiană în Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România: Ilie 2013, 241-245; ecleraj: Baudrillard 1968, 30. Citate din limba de lemn: Georgescu *et al.* 1981. Globul oferit de Ministerul Industriei Chimice: Georgescu *et al.* 1978b, 6; harta din expoziție: *Expoziția Omagială* f.a.

Convertirea post-decembristă a obiectelor expuse din elemente ale discursului naționalist în retorică eurocentristă, Dragoman și Oană-Marghitu 2013, 64-73, 77-78, 88-100, 264-265; apartenența

românilor și chinezilor la același spațiu (Imperiul Mongol) în secolele XIII-XIV: Oberländer-Târnoveanu și Mărioșiu 2013, 207.

Citate din explicațiile obiectelor din expoziția *Comorile Chinei* și alte exemple: Ilie *et al.* (red.) 2013, 57, 58, 59, 65, 66, 67, 68, 72, 77, 79, 81, 82, 89, 116-120, 121, 122-123, 156, 159, 161; o altfel de expoziție cu piese din China a fost organizat în 1973 la Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România. După cum lasă impresia catalogul acestei expoziții, contextul obiectelor a fost un element important al expunerii: Iacob (red.) 1973. Interpretări ale obiectelor din *Expoziția Omagială: Expoziția Omagială* f.a.

Scene cu oamenii muncii, asemănătoare platoului din tezaurul de la Pietroasa: *Fond special MNIR*, număr de inventar: s 1637; covor cu ciobnă printre furnale: s 202; *masele* primate de soții Ceaușescu în dimensiune gigantică: s 2078; soții Ceaușescu privind din cer: s 1208, 1210. Delegațiile popoarelor supuse reprezentate pe fațadele apadanei de la Persepolis: Calmeyer 1993. Elena Ceaușescu în mijlocul fetelor: s 7271; soarele cu profilul lui Ceaușescu: s 2066; despre stilul reprezentărilor lui Ceaușescu inspirat din pictura bizantină: Mocanescu 2007, 32-33; „suprasacralizarea imanentului” în comunism: Gellner 1998, 49-51; aura sacră a tehnicii în Uniunea Sovietică: Benjamin 2008, 44; „ritualizarea ideologiei comuniste”: Cârnelci 2000, 178-180; bol evismul ca religie: Tumarkin 1981; Berdiaev 1994, 129; capitalismul ca religie: Benjamin 2004. Discursul științific în documentele oficiale ale perioadei comuniste: e.g. *Statutul* 1984; *Proiect* 1989, 5-7, 11, 14; *Tezele* 1989.

Trăim în miezul unui ev aprins...: poezia Viitorul, de Nicolae Labi; alte exemple („Trebuie să visăm” și „aripi staliniste, iar în loc de inimă – motor în flăcări”): Groys 2007, 44, 50; fuziunea în discursul marxist dintre „elementele materialiste, sciento-deterministe” și „cele idealiste, morale, creatoare de mituri”: Berdiaev 1994, 129; de altfel, „a gândi materialist-dialectic, înseamnă deci a gândi consecvent contradictoriu, paradoxal” (Groys 2009, 33).

Citatele despre *Comorile Chinei* ca expresie a relațiilor româno-chineze: Ilie *et al.* (red.) 2013, 10, 12, 14.

Mulțumesc colegei Oana Ilie pentru permisiunea de a studia obiectele-cadouri pentru Ceaușescu din *Fondul Special* al Muzeului Național de Istorie a României și pentru generozitatea cu care mi-a oferit fotografiile acestora. Versiuni ale acestui text au fost citite de Rodica Oană-Marghitu, Georgeta Dragoman, Radu-Alexandru Dragoman, Alexandru Ciornei, Claudia Nișu și Tiberiu Vasilescu. Le mulțumesc pentru aprecieri, corecturi și observații.

Referințe bibliografice

- Apostol, C. și L. Bieltz (1977).** Expoziția „Centenarul cuceririi independenței României. 1877-1977”, organizat la Muzeul de Istorie al R.S. România, *Revista Muzeelor și Monumentelor* 14 (8), 3-9.
- Ardeleanu, I. (1978).** Procesele definitorii ale istoriei naționale oglindite în expozițiile de bază ale muzeelor de istorie, *Revista Muzeelor și Monumentelor* 15 (4), 12-25.
- Baudrillard, J. (1968).** *Le système des objets*, Paris: Gallimard.
- Benjamin, W. (2004).** Capitalism as religion, în W. Benjamin, *Selected writings. Volume 1. 1913-1926*, Cambridge și Londra: The Belknap Press of Harvard University Press, 288-291.
- Benjamin, W. (2008).** *Jurnalul moscovit*, Cluj-Napoca: Idea Design & Print.
- Berdiaev, N. (1994).** *Originile și sensul comunismului rus*, Cluj-Napoca: Dacia.
- Binns, C. (1979).** The changing face of power: revolution and accommodation in the development of the Soviet ceremonial system: part I, *Man N.S.* 14 (4), 585-606.
- Binns, C. (1980).** The changing face of power: revolution and accommodation in the development of the Soviet ceremonial system: part II, *Man N.S.* 15 (1), 170-187.
- Calmeyer, P. (1993).** Die Gefäße auf den Gabenringer-Reliefs in Persepolis, *Archäologische Mitteilungen aus Iran* 26, 147-161, pl. 43-50.
- Cârnelci, M. (2000).** *Artele plastice în România. 1945-1989*, București: Meridiane.
- Dragoman, R.-A. și S. Oană-Marghitu (2013).** *Arheologie și politică în România*, Baia Mare: EUROTIP.

- Dumitriu, M. (1982).** Mrturii documentare inedite privind proiectarea și construirea Palatului Po telor, sediul de astăzi al Muzeului de Istorie al R.S. România, *Revista Muzeelor și Monumentelor* 19 (4), 71-76.
- Expoziția Omagială (f.a.).** *Expoziția Omagială. Dovezi ale dragostei, înaltei stime și profundeii preuiri de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu și tovară Elena Ceaușescu, ale amplelor relații de prietenie și colaborare dintre poporul român și popoarele altor țări*, București: Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România („microalbum”).
- Gellner, E. (1998).** *Condițiile libertății. Societatea civilă și rivalii ei*, Iași: Polirom.
- Georgescu, F. (ed.) (1975).** *Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România*, București: Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România.
- Georgescu, F., G. Sarafolean, D. Leahu, D. Burda, E. Istrăescu, N. Petrescu, T. Bădescu, C. Opaschi, I. Lungu și I. Ilincioiu (1978a).** Expoziția „Dovezi ale dragostei, înaltei stime și profundeii preuiri de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu și tovară Elena Ceaușescu, ale amplelor relații de prietenie și colaborare dintre poporul român și popoarele altor țări”, *Revista Muzeelor și Monumentelor* 15 (3), 3-29.
- Georgescu, F., G. Sarafolean, I. Lungu, C. Opaschi, N. Petrescu, T. Bădescu, M. Trache, E. Istrăescu și D. Leahu (1978b).** Expoziția „Mrturii ale dragostei, preuirii și adâncii recunoștințe manifestate de întregul partid și popor față de tovarul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării a 60 de ani de viață și a peste 45 de ani de activitate revoluționară”, *Revista Muzeelor și Monumentelor* 15 (9), 3-21.
- Georgescu, F., I. Lungu, G. Sarafolean, D. Leahu, D. Burda, E. Istrăescu, N. Petrescu, T. Bădescu, C. Opaschi și I. Ilincioiu (1981).** *Expoziția „Dovezi ale dragostei, înaltei stime și profundeii preuiri de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu și tovară Elena Ceaușescu, ale amplelor relații de prietenie și colaborare dintre poporul român și popoarele altor țări”*, București: Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România.
- Groys, B. (2007).** *Stalin – opera de artă totală. Cultura scindată din Uniunea Sovietică*, Cluj-Napoca: Idea Design & Print.
- Groys, B. (2009).** *Post-scriptumul comunist*, Cluj-Napoca: Idea Design & Print.
- Iacob, E. (red.) (1973).** Expoziția *Descoperirile arheologice ale Republicii Populare Chineze*, București: Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România.
- Ilie, C.C. (2013).** *Regimul comunist și muzeele de istorie din România*, Constanța: Editura Dobrogea.
- Ilie, C.C., C. Borș și M. Bozgan (red.) (2013).** *Comorile Chinei*, București: Muzeul Național de Istorie a României.
- Lungu, I., D. Leahu și T. Bădescu (1980).** Expoziția „România azi – 15 ani de istorie nouă, revoluționară”, *Revista Muzeelor și Monumentelor* 17 (9), 3-11.
- Mocanescu, A. (2007).** *The leader cult in communist Romania 1965-1989: constructing Ceaușescu's uniqueness in painting*, Durham theses, Durham University (<http://etheses.dur.ac.uk/2571/>).
- Oberländer-Târnoveanu, E. și A. Mărioșiu (2013).** România și China în oglinda istoriei. Primii pași pe calea descoperirii și cunoașterii reciproce, în C.C. Ilie, C. Borș și M. Bozgan (red.), *Comorile Chinei*, București: Muzeul Național de Istorie a României, 206-245.
- Păncănu, E. (1973).** Expoziția omagială „125 de ani de la Revoluția din 1848 în România”, organizată la Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România, *Revista Muzeelor* 10 (5), 388-392.
- Părvulescu, Gh., D. Leahu, I. Lungu și A. Popovici (1973).** Expoziția jubiliară „Republica la un sfert de veac”, *Revista Muzeelor* 10 (2), 108-113.
- Petrescu, N. (1980).** Cinstirea personalității tovarului Nicolae Ceaușescu și a tovarăii Elena Ceaușescu de către oamenii muncii din județul Vaslui, ilustrată în expozițiile omagiale de la Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România, *Acta Moldaviae Meridionalis* 2, 11-18.
- Petrescu, C. (1998).** Vizitele de lucru, un ritual al „epocii de aur”, în L. Boia (ed.), *Miturile comunismului românesc*, București: Nemira, 229-238.
- Popescu, A.B. (2003).** Palatul Po telor, *București* 17, 365-376.

Programul (1974). *Programul Partidului Comunist Român de f urire a societ ii socialiste multilateral dezvoltate i de înaintare a României spre comunism*, Bucure ti: Editura Politic .

Proiect (1989). *Proiect. Programul-directiv al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-social a României în cincinalul 1991-1995 i orient rile de perspectiv pân în anii 2000-2010*, Bucure ti: Editura Politic .

Schi tematic (1970). *Schi tematic a Muzeului Na ional de Istorie a României*, Bucure ti: Comitetul de Stat pentru Cultur i Art .

Simion, E. i I. Ardeleanu (1973). Aniversarea a 25 de ani de la înfiin area Muzeului de Istorie a Partidului Comunist, a mi c rii revolu ionare i democratice din România, *Revista Muzeelor i Monumentelor* 10 (3), 413-420.

Statutul (1984). *Statutul Partidului Comunist Român*, Bucure ti: Editura Politic .

tef nescu, L. (1965). Muzeografie i cunoa tere, *Revista Muzeelor* 2, 394-396.

Tezele (1989). *Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societ ii române ti, perfec ionarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democra iei muncitore ti-revolu ionare, cre terea rolului Partidului Comunist Român, intensificarea activit ii ideologice, politico-educative, ridicarea nivelului de cunoa tere tiin ific , de cultur , a con tiin ei revolu ionare, raportul de for e i caracteristicile fundamentale ale situa iei interna ionale*, Bucure ti: Editura Politic .

Tumarkin, N. (1981). Religion, Bolshevism, and the origins of the Lenin cult, *Russian Review* 40 (1), 35-46.

Sorin Oan -Marghitu, Spa iu i timp în expozi iile muzeului,

http://archaeology.ro/Pdf/muzeu_expo_ob/SOM_Spatiu_timp_muzeu.pdf (Februarie 2016)